לקט שכחה ופאה: ① כיון שעברו עליהן שלשה רגלים עובר בבל תאחר ② רבי שמעון אומר שלשה רגלים כסדרן *וחג המצות תחלה ③ ר' מאיר אומר כיון שעבר עליהן רגל אחד עובר בבל תאחר, ④ רבי אליעזר בן יעקב אומר כיון שעברו עליהן שני רגלים עובר בבל תאחר, ⑤ רבי אלעזר ברבי שמעון אומר *כיון שעבר עליהן חג הסוכות עובר עליהן בבל תאחר: מאי טעמא ① דתנא קמא? מכדי מינייהו סליק למה לי למהדר ומיכתב °בחג המצות ובחג דברים טז השבועות ובחג הסוכות" שמע מינה לבל תאחר, ② ~~ורבי שמעון~~ אומר אינו צריך לומר בחג הסוכות שבו דיבר הכתוב למה ③ נאמר, לומר שזה אחרון ~~ורבי מאיר~~ מ"ט? דכתיב °ובאת שמה והבאתם שמה" ורבנן שם יב ההוא לעשה, ורבי מאיר כיון דאמר ליה רחמנא אייתי ולא אייתי ממילא קם ליה ④ בבל תאחר ~~ורבי אליעזר בן יעקב~~ מאי טעמא דכתיב °אלה תעשו לה' במועדיכם במדבר כט מיעוט מועדים שנים ורבנן ההוא לכדרבי יונה דאמר *רבי יונה הוקשו כל המועדים כולם זה לזה ג'שכולן מכפרים על טומאת ⑤ מקדש וקדשיו ~~ורבי אלעזר ברבי שמעון~~ מאי טעמא דתניא רבי אלעזר בר' שמעון אומר לא יאמר חג הסוכות שבו דיבר הכתוב למה נאמר, לומר שזה גורם ורבי מאיר ורבי אליעזר בן יעקב האי "בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות" מאי דרשו ביה? מיבעי להו לכדרבי אלעזר אמר ר' אושעיא *דאמר ר' אלעזר אמר ר' אושעיא ד'מניין לעצרת שיש לה תשלומין ① כל שבעה? תלמוד לומר "בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות" מקיש חג השבועות לחג המצות מה חג המצות יש לו תשלומין כל שבעה אף חג השבועות יש לו תשלומין כל שבעה, נליקש לחג הסוכות מה להלן שמונה אף כאן שמונה? *שמיני רגל בפני עצמו הוא, אימור דאמרינן שמיני רגל בפני עצמו לענין ה'פז"ר קש"ב אבל ו'לעניין תשלומין דברי הכל תשלומין דראשון הוא דתנן *ז'מי שלא חג יום טוב הראשון של חג חוגג את כל הרגל ויום טוב האחרון של חג *תפשת מרובה לא תפשת תפשת מועט תפשת, אלא למאי הלכתא כתביה רחמנא לחג הסוכות? לאקושיה לחג המצות מה

מכדי מינייהו סליק · כשאמר הכתוב שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך בחג המצות וגו' מהם היה עולה כבר כתוב למעלה בענין שמור את חדש האביב שבעה שבועות תספר לך חג הסוכות תעשה לך: **למה לי למיסדר** · ולמניינהו בפרשת חג הסוכות: **שמע מינה לבל תאחר** · דה"ק היו נראין לפניו לשלם נדריכם ולא תבאו ריקם: **אין צריך לומר חג הסוכות** · דאף כשחוזרין לבל תאחר לא היה צריך להזכירו שהרי הענין עסוק בו: **ה"ג שבו דיבר הכתוב למה נאמר לומר שזה אחרון** · עד שיעבור אותם כסדר הזה: **ההוא לעשה** · דמצות עשה עליו להביאו ברגל ראשון: **ורבי מאיר** · אמר לך כיון דאמר ליה רחמנא אייתי ברגל ראשון זהו זמן שקבע לו ואם איחרו מן המועד הוה איחור וממילא קם ליה בבל תאחר: **הקישא דר' יונה** · במסכת שבועות (ד' י') איצטריך לומר שכל שעירי הרגלים מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו דילפינן משעיר דר"ח דכתיב ביה לשאת את עון העדה (ויקרא י): **מניין לעצרת** · דאילו בחג הסוכות ובחג המצות נפקא לן (חגיגה ד' ט·) מוחגותם אותו חג לה' שבעת ימים יכול יהו חוגגין כל ז' ת"ל "אותו" אותו אתה חוגג ואי אתה חוגג כל ז', אם כן למה נאמר ז'? לתשלומים שאם לא חג חגיגתו בראשון יקריבנה בשני: **פז"ר קש"ב** · כבר פירשתיו במס' יומא [ד' ג·] ומסכת סוכ' [ד' מח.] שטעון **פיים** לפר הבא בשמיני ואינו קרב לפי סדר המשמרות ששנו ושלשו בפרי החג חוץ משתים ששנו ולא שלשו ופר של שמיני אין אחת מאותן שתים מקריבתו אלא כל המשמרות מפיסות, וטעון **זמן**, **ורגל** לעצמו שאין שם חג הסוכות עליו, **וקרבן** לעצמו שאין קרבנו כשאר ימי החג שהפרים מתמעטים בהם אחד אחד וזה אינו אלא פר אחד ושאר הימים שני אילים וארבעה עשר כבשים וזה איל אחד וז' כבשים, **ושיר** לעצמו אין שירו שוה לשל סוכות שאומר על הדוכן ולא נתפרש לנו שירו, ובמסכת סופרים* נמצא שירו הוא "למנצח על השמינית", **ברכה** לעצמה מברכין היו את המלך זכר לחנוכת הבית שנא' (מ"א ח) ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך כך מפורש בתוספתא דסוכה (פ"ד):

טעון

לקט שכחה ופאה · חייב להניח בשדה דאי שקיל להו עבר בלא תעשה דכתיב לא תלקט (ויקרא יט) ולא תשוב (דברים כד) ולא תכלה (ויקרא שם) וכתיב (שם) לעני ולגר תעזוב יוהיכא דעבר ונטלם חייב להחזיר וליתן דאי עביד לא מהני כדאיתא פ"ק דתמורה (דף ו) ואם לא הפריש פאה מן הקמה מפריש מן העמרים או מן הכרי ואיכא בבל תאחר ועוד יש לפרש דשקל בהיתר כגון דליכא עניים ואז איכא בבל תאחר והא דאמרינן בסוף הזרוע (חולין ד' קלד:) לוי זרע בכישור לא הוו עניים למשקל לקט אתא לקמי' דרב ששת אמר לעני ולגר תעזוב אותם ולא לעורבים ולא לעטלפים לא קאמר דליסקול לנפשיה אלא דלא עבר אם כונס בתוך ביתו ומיהו ① מדפריך התם מתרומה דאם אין שם כהן שוכר פרה ומביאה ופריך נמי ממתני' דאם אין שם כהן מעלין אותם בדמים ומשני שאני התם דכתיבה ② כתיב בהו משמע דבלקט שכחה ופאה שקיל לנפשיה ולפי' קמא קשיא דאי ③ בדאיכא עניים ועבר ונטלם הרי עובר לאלתר בבל תאחר דדוקא היכא דליכא עניים אין עובר בבל תאחר אלא ברגלים אבל היכא דקיימי עניים קא עבר לאלתר כמו לצדקה ויש לפרש ④ כגון במלקט לצורך עניים כי ההיא דתנן בפ"ד דפאה (משנה ט) מי שמלקט ואמר הרי זה לפלוני עני ר"א אומר זכה לו וחכ"א יתננה לעני הנמצא ראשון והא דלא חשיב הכא פרט ⑤ ועוללות כיון דתני הני לא חש להני: **ואין** צריך לומר חג הסוכות שבו הכתוב מדבר למה נאמר לומר שזה אחרון · זו היא גירסת הקונט' והשתא ר' אלעזר ור"ש דורשין בענין אחד אלא דמר סבר שזה גורם ומר סבר שזה אחרון ורבינו חננאל גרים אין צריך לומר בחג המצות שבו פתח הכתוב תחילה למה נאמר לומר שזה ראשונה: **אלה** תעשו לה' במועדיכם · ומיעוט מועדים שנים ואע"ג דהאי קרא בקרבנות חובה הוא דכתיב הא כתיב ביה נמי לבד מנדריכם ונדבותיכם: **פז"ר** קש"ב · פירש הקונטרס רגל בפני עצמו שאין שם חג הסוכות עליו ורוצה לומר דבברכת המזון ותפלה מזכירין שמיני עצרת ולא סוכות, וברכה לעצמה פי' בקונטרס שמברכין היו המלך זכר לחנוכת הבית דכתי' בספר מלכים (א' ח') ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך כדתניא בתוספתא דסוכה [פ"ד] י"ט האחרון של חג פיים בפני עצמו זמן לעצמו קרבן שיר וברכה לעצמו שנאמר ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך ובפרק לולב וערבה (סוכה ד' מז· ושם) אין משמע כך דתניא התם כשם ששבעת ימי החג טעונים קרבן שיר וברכה ולינה כך שמיני טעון כו' ורוצה לומר מאי ברכה זמן ופריך זמן כל שבעה מי איכא ומסיק מאי ברכה ברכת המזון ותפלה ודומה לההוא דמפרש ר"ת ההיא דהכא ורגל לעצמו שטעונה לינה ורבינו חננאל פירש לענין אבילות משום דאמרי' במועד קטן בפרק בתרא (ד' יט·) הקובר מתו שבעה ימים קודם לרגל בטלה ממנו גזירת שלשים וזימנין דליכא שבעה קודם הרגל ואפי' הכי בטלה ממנו גזירת שלשים משום שמיני עצרת ור"ת עצמו יסד במעריב שלו קודש לינה ושלשים ידחם כאשר אבלים ינחם ומיהו אי אפשר לומר שידחה לגמרי דהא אמרינן בפרק בתרא דמועד קטן (ד' כד: ושם) יום אחד לפני החג והחג ושמיני שלו הרי כאן אחד ועשרים יום ומההיא דסוכה אין כאן ראיה אם אין ברכה דהכא כי ההיא דהתם והתם לא הוה מצי לאוקומי בברכת המלך משום דליתיה בשבעת ימי החג ושיר אומר ר"ת שהיו אומרים בבית הכנסת מזמור שלם מה שאין כן בכל שאר ימי החג שלא היו אומרים מזמור שלם אלא חציו ביום אחד וחציו ביום אחר כדאיתא פרק החליל (סוכה ד' נה· ושם) וסימניך הומבה"ו ובמסכת סופרים משמע שהיו אומרים בבית הכנסת למנצח על השמינית ושמא כמו כן היו הלוים אומרים בבית המקדש:

תפשת מרובה לא תפשת · לא דמי להא דדרשינן* ימים שנים רבים שלשה דהתם ניחא טפי שאם באת להוסיף יותר משנים אין לדבר סוף אבל הכא יש לדבר סוף דטפי משמונה לא ובתורת כהנים תניא *ימים שמם יכול ימים הרבה אמר רבי עקיבא כל שמשמעו מרובה ומשמעו מועט תפשת מרובה לא תפשת ר' יהודה בן בתירא אומר שתי מדות אחת כלה ואחת אינה כלה מודדין במדה כלה ולא במדה שאינה כלה אמר רבי נחמיה וכי למה בא הכתוב לפתוח או לנעול כו' וברים סוכה (ד' ס: ושם) היא כתובה:

ח א מיי' פ"ד מהל' מעשה הקרבנות הל' יג סמג לאוין שנא:
ט ב מיי' פ"א מהל' שגגות הל' ט:
י ג מיי' פ"א מהל' חגיגה הל' ז:
יא ד מיי' פ"ו מהל' תמידין הל' ה והל' יג:
יב ה מיי' פ"א מהל' חגיגה הל' ד ופ"ב הל' ס:
יג ו מיי' שם פ"א הל' ז:

◆

רבינו חננאל

לקט שכחה ופאה כיון שעברו עליהן ג' רגלים עובר בבל תאחר רבי מאיר אומר כו' מ"ש דת"ק מכדי מינייהו סליק כלומר הלא המקרא מפרש המועדים ועולה מהן · היה לו לכתוב שלש פעמים האלה בשנה יראה כל זכורך למה חזר ופרטן פסח שבועות וסוכות אלא ללמד כי אם יעברו עליו ג' רגלים מכל מקום בענין הזה ולא יביא הנדר שנדר ויקריבנו עובר בבל תאחר לשלמו· ור' שמעון מ"ט דתניא ר"ש אומר למה פתח הכתוב בחג המצות תחלה לומר שזה ראשון' זה הלשון המדוקדק והכי קאמר מכדי קרא *) בחג המצות סליק הוה ליה לאתחולי מההוא דקאי עליה למה ליה למיהדר ולאתחולי מפסח למדכר סדר הרגלים וזמנא אחריתי אלא ללמד שלעולם פסח ראש לרגלים ולא מחייב בבל תאחר עד שיעברו עליו ג' רגלים וחג המצות ראשון · נמצאו פעמים ג' רגלים פעמים ד' פעמים ה' וטעמא דר' מאיר דמחייב במאחר נדרו אפילו רגל אחד דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה · ש"מ כי בעת שיבא לחוג חייב להביא נדרו ואפי' ברגל ראשון · ורבנן ור"ש ההוא לעשה כלומר כיון שיעבור ברגל אחד ולא הביא עובר בעשה ואינו עובר בבל תאחר עד שיעברו ג' רגלים וטעמא דר' אליעזר בן יעקב שנאמר אלה תעשו לה' במועדיכם מיעוט מועדים שנים מחייבתו התורה לעשות נדריו בשני המועדים הראשוני' מעת שנדר ואחר שני המועדים באיזה נדר שיפגע תחלה ולא הקריבו עובר בשני המועדים **) הראשונים בעשה · ואם יתאחר יותר עובר בלאו ורבנן אמרי לך זה המקרא לכדר' יונה בא · דא"ר יונה במס' שבועות פ"א בענין כפרת השעירים אמר קרא אלה תעשו לה' במועדיכם הוקשו כל המועדים כולן זה לזה · וטעמא דר' אלעזר בר' שמעון מדכתיב חג המצות חג השבועות וחג הסוכות ואמר לך לא היה צריך לכתוב חג הסוכות והא מיניה סליק היה לו לומר בו ובחג המצות ובחג השבועות יראה כל זכורך · בחג הסוכות שכתב למה בא לומר שזה גורם משכחת לה לר"א בר"ש · פעמים שאינו עובר בבל תאחר אלא עד שיעבור עליו ג' רגלים כגון דאקדשיה קודם חג המצות ואם הקדישו אחר חג המצות ב' רגלים ואחר עצרת רגל אחד והוא סוכות ללמד שאינו חייב לבל תאחר עד שיעבור חג הסוכות ולא יקריבנו · ור' מאיר דנפקא ליה מובאת שמה · ור' אליעזר בן יעקב דנפקא ליה מאלה תעשו לה' במועדיכם האי קרא בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות מאי דרשי ביה · ואסיקנא ר' מאיר ור' אליעזר סבירא להו דכי אתאי האי קרא לאקשי חג השבועות לחג המצות מה חג המצות יש לה תשלומין כל שבעה אף חג השבועות יש לה תשלומין כל שבעה · כלומר מי שלא חג חגיגתו בי"ט של עצרת יש לו לחוג עד ז' ימים כחג המצות דהא כתיב ז' ימים תחוג וגו' · ומה ***) ת"ל תחגוהו מלמד שיום אחרון תשלומין לראשון · מי שלא חג בי"ט הראשון חוגג כל הרגל כו' · אי הכי דמשום אקשי שבועות לחג המצות לתשלומין הוא דאתא חג הסוכות

מסורת הש"ס

[ביצה יט:]

[תוספ' דערכין פ"ג]

ביצה יט:

גליון הש"ס
תוס' ד"ה לקט וכו' והיכא דעבר ונטלם · עיין יומא לו ע"ב תוס' ד"ה לאו דנבילה:

[שבועות י:]

[ביצה יט:]

חגיגה יז: מ"ק כד:

[פי"ט הל' ב]

יומא ג: חגיגה יז: סוכה מח:

ביצה כ: חגיגה ט: [יז: יומא ג:] מגילה ה:

[גיטין פז:]

[נפ"ל דכתיב ויקרא טו כי יזוב זוב דמה ימים רבים]

נושא (ראשון)
לשיטה של תנאים
ושיטתם בבל תאחר

מבנה
מאי טעמא
שמות התנאים
בנוגע לבל תאחר

נושא/מבנה
מנין לעצרת
(שבועות) שיש לה
תשלומין כל ז'

(מחקר)
קושיות

תשובות

---

*) נראה דצ"ל מחג הסוכות סליק . **) לשון רבינו צ"ע דהא בעשה עובר מיד ברגל אחד . ואולי דצ"ל ואחר שעבר מועד אחד מהמועדים ולא הקריבו עובר בעשה ואם יתאחר אחר שני המועדים עובר בלאו . והדבר צ"ע .

***) כ"ה בלשון ג"כ בירושלמי בפ"א דחגיגה ה"ז אבל עס"ה וצ"ל תחוגו אותו והוא קרא דויקרא כ"ד הנאמר גבי חג הסוכות .